

PF välkomnar PISA-debatt (ej min rubrik men helt ok)

Vbl 25.5. 2011

Nordiskt och internationellt ligger finlandssvenska elever på topp i läsförståelse, nationellt klarar sig eleverna sämre än de finskspråkiga. Andra undersökningar visar det samma i matematik. Problemets art och storlek beror därför på perspektivet vi tar. För Pf har frågan högsta prioritet. En gemensam diskussion om hur vi förbättrar skolornas undervisning är välkommen. Många förklaringar har presenterats: hemmen, lärarna och skolan, tvåspråkigheten, skolledningen, lärarutbildningen eller mängden och kvaliteten på lärarnas fortbildning, eller rentav utbudet av utbildning på svenska? Hur stor vikt olika perspektiv ges beror ofta på de intressen olika aktörer företräder eller driver. Viktigt är att gemensamt tackla utmaningen. I det följande några anslutande observationer.

Läraryrket har utpekats som förklaring. Två saker talar emot det. Österbotten som klarar sig sämst har gott om lärare. Läraryrket är geografiskt fördelat på samma sätt i den finska och i den finlandssvenska skolan. Omkring 75% av de obehöriga finlandssvenska klasslärarna finns i Nyland och i Östra Nyland, medan nästa lika många, ca 66%, av de obehöriga finska klasslärarna finns på precis samma geografiska område. Omvänt, den goda tillgången på lärare i Österbotten är inte något unikt för just Österbotten – det är så det ser ut i resten av landet. Bristen är därför inte beroende på var lärarutbildningen är geografiskt placerad. Dessutom, de obehöriga lärarnas elever klarar sig inte signifikant sämre. Läraryrket är ett problem som Pf mycket aktivt bidragit till att åtgärda och även lyckats förbättra under lång tid. Det finns inte heller något påvisat samband mellan de utexaminerades studieframgång och elevernas prestationer.

Pf arbetar på att bättre styra in studenter mot alla de fina skolor vi hittar i Nyland. Skolorna stöds dessutom av en mycket engagerad lokal och regional utbildningsförvaltning. Vi begrundar effekter av olika intagningsmodeller, men tanken om att pojkarnas låga prestationer kunde tacklas med flera manliga lärare på lågstadiet är en möjlighet vi inte får utveckla. Geografiskt kommer över hälften av lärarstudieranderna utanför Österbotten. Lika många gör sin fältpraktik utanför landskapet. På PISA seminariet senaste vecka föreslogs att ett mentorsystem för blivande lärare utreds. Studenterna har uttryckt förhoppning om bättre information och stöd i att ta emot kortare vikariat. Undervisnings- och kulturministeriet signalerar också tydligt att lärarutbildningarnas resursering bör tryggas även om universitetens autonomi utökats. Idag är situationen inte oproblematisk.

I år är söktrycket till lärarutbildningen rekordstort. Över 1000 har sökt till Pf. Vi har 343 sökande till klasslärarutbildningen. Med ett intag om 64 får 19% plats. Vi har 161 sökande till speciallärarutbildning. Med ett intag om 19 får 12% plats. Sökande till ämneslärarutbildningen är färre. Söktrycket är i stort sett jämförbart med de finska utbildningarna. Kan också noteras att 90 har sökt till den gemensamma barnträdgårdslärarutbildningen i Helsingfors. Samtidigt har rekordmånga, 89, sökt till Jakobstad. Det goda söktrycket är välkommet med tanke på den förestående babyboomen i landet. Antalet elever i svensk skola (7-12 år) förväntas öka med 1.902 barn och stiga till 23.724 år 2025. Intagningen till klasslärarutbildningen måste därför ökas redan från och med nästa år 2012.

Vill man nå snabb förändring i skolan är lärarutbildningen långsiktigt viktig men kortsiktigt ineffektivt. Majoriteten av de nu verksamma lärarna har ju fått sin utbildning på 1970-, 80- och 90-talen. Sedan dess har utbildningen innehållsligt utvecklats. Att ÅA:s fortbildning nu leds från Vasa kan verka gynnsamt på lärarfortbildningen.

Vid fakulteten pågår en mängd intressanta forsknings- och utvecklingsprojekt som bevis och tecken på att lärarutbildningen står i sin tid med en aktiv framförhållning och stor dynamik. Idéerna och viljan är betydligt större än möjligheterna att förverkliga dem både gällande undervisning och forskning. Att som prefekt anförtrotts att företräda en så dynamisk finlandssvensk institution i Vasa är en ära. T.ex. har PF under våren 2011 beslutat grunda en allsidigt sammansatt ny forsknings- och utvecklingsenhet för utbildningsledarskap och skolutveckling. Syftet är att bedriva internationellt högtstående forskning kring ledarskap och skolutveckling, men också att utveckla konkreta, forskningsbaserade, handlingsmodeller för ledarskap och skolutveckling (skolinternt, skola-kommun, kommunsamarbete, nationella myndigheter). Det kan också bli ett forum för en mera direkt dialog mellan PF (utbildning, forskning och utvecklingsarbete) och skolvärlden, hemmen samt samhälleliga aktörer i olika riktningar och på olika nivåer.

Michael Uljens

Prefekt vid Pedagogiska fakulteten